

VEGYES.

— A tankönyvbírálati szabályzat. A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a rendelkezése és vezetése alatt álló tanintézetek tankönyveinek és segédkönyveinek bírálata, engedélyezése és használatbavétele tárgyában az alábbi szabályzatot bocsátotta ki, a mely az 1896/7-ik tanévvel, azaz f. évi szeptember 1-én lép életbe.

1940.

1896. éln. sz.

Szabályzat

a tankönyvek bírálása, engedélyezése és használatbavétele tárgyában.

1. §. A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezése és vezetése alatt álló összes tanintézetekben tankönyvül vagy segédkönyvül csupán a miniszter által e célra engedélyezett könyv használható.

2. §. Az engedélyezés általános, azaz valamennyi egynemű tanintézetre vonatkozik. Részleges engedélyezésnek csak akkor van helye, ha a tankönyv vagy segédkönyv bizonyos vidékek különleges igényeinek kíván szolgálni.

3. §. Bizonyos iskolákra engedélyezett könyv másféle iskolákban csak akkor használható, ha ezek számára is engedélyeztetett. Az ily engedélyezést külön kell kérelmezni a vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

4. §. Tankönyvnek vagy segédkönyvnek iskolai használatra való engedélyezését a szerző vagy jogutódja a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjesztett folyamodványban kéri, melyhez a könyv öt példánya, a bírálati díj lefizetését igazoló adóhivatali nyugtatvány és (új könyvnél) a szerző szakjelentése csatolandó. E jelentésben a szerző kifejti: *a)* hogy miféle iskolák számára írta könyvét; *b)* véleménye szerint melyek a könyv előnyei a már engedélyezett, azonos rendeltetésű könyvekkel szemben? — Csak oly könyv terjeszthető fel, mely legalább egy osztálynak egy-egy tantárgyból teljes anyagát foglalja magában.

5. §. A bírálati díj elemi népiskola számára készült új könyvnél 40 frt, más iskolának szánt új könyvnél 60 frt. A bírálati díjből 30 frt, illetőleg 50 frt a bírálót illeti meg; a fennmaradó összeg a bírálatok nyomtatási költségeinek fedezésére, esetleg a bírálati díjak pótlására szolgál. Ha a könyv az iskolák bizonyos fajára már engedélyezve van, másféle iskolákra való engedélyezés alkalmából a fenti összeg fele (20, illetőleg 30 frt) fizetendő, mely a bírálót illeti.

Jegyzet. A kereskedő és iparos tanoncziskolák tankönyveinek bírálatát az illető szabályzat rendelkezései szerint a m. kir. kereskedelmi miniszter hatósága alatt álló iparoktatási tanács végzi.

6. §. A miniszter a benyújtott könyvet a szerző jelentésével együtt egy szakférfiúnak küldi meg, a ki vizsgálata tárgyává teszi, hogy a könyv
a) nem tartalmaz-e állam- vagy alkotmányellenes, illetőleg a vallás-erkölcsi nevelés szellemébe ütköző tanokat, részleteket vagy kifejezéseket? *b)* megfelel-e az iskola tantervének? *c)* megfelel-e tudomány, módszer, előadás és terjedelem tekintetében az iskola követelményeinek? *d)* nyelvi tekintetben nem esik-e kifogás alá? *e)* mutat-e és mennyiben haladást az azonos rendeltetésű, már engedélyezett tankönyvekkel szemben? *f)* megfelel-e kiállítás és ár szempontjából a követelményeknek?

A bíráló e vizsgálat alapján a megjelölt pontokra kiterjedő beható jelentést és határozott javaslatot tesz, hogy a könyv engedélyezendő-e vagy sem?

7. §. Ha a miniszter a bírálatot elfogadja, kedvező javaslat esetén engedélyezi a könyvet; kedvezőtlen javaslat esetén azonban a bírálatot netáni ellenészrevételek megtétele végett megküldi a szerzőnek, ennek ellenészrevételeit közli a bírálóval s ez utóbbinak újabb nyilatkozata után dönt, esetleg döntés előtt még egy második szakférfiú véleményét is meghallgatja.

Ha a miniszter a bírálatot további intézkedés alapjául el nem fogadja, a könyvre nézve a fenti módozatok mellett új bíráló eljárást indít meg s ennek befejezésével intézkedik.

8. §. A miniszter a tankönyvre vagy segédkönyvre vonatkozó határozatát minden esetben közzéteszi a «Hivatalos Közlöny»-ben, utalva a bírálónak neve aláírásával ellátott bírálatra, illetőleg bírálatokra és ellenészrevételekre, melyek vagy a «Hivatalos Közlöny»-ben, vagy valamely tudományos folyóiratban tételnek közzé.

9. §. Engedélyezett könyvnek új kiadása is benyújtandó megbírálás és engedélyezés végett. Az új kiadásokról szóló bírálatokat a miniszter közli a könyv szerzőjével, de nem nyomtatja ki. Új kiadás bírálati díja elemi népiskolai könyvnél 15, más iskola számára irt könyvnél 25 frt, mely összeg a bírálót illeti.

10. §. Segédkönyv az elemi népiskolák körében csupán a tanítók (nem a tanulók) számára engedélyezhető. A többi tanintézetben a tanulók számára csak oly munka engedélyezhető segédkönyvül, mely az iskolai oktatással szorosabb kapcsolatban van, de az osztály tananyagát nem tartalmazza rendszeres földolgozásban.

11. §. A használatba vételkor való könnyebb nyilvántartás céljából a miniszter az engedélyezett tankönyvek és segédkönyvek összefoglaló jegyzékeit időről-időre szintén közzéteszi és pedig iskolák szerint csoportosítva.

12. §. A miniszternek joga van időnként az engedélyezett tan- és segédkönyveket szakcsoportok szerint felülvizsgáltatni, a tudomány vagy

a tanterv szempontjából elavult, illetőleg meghaladott tan- vagy segéd-könyvek kiselejtezése végett. Ily felülvizsgálatnak különösen tantervi változáskor van helye.

A felülvizsgálat olyképen történik, hogy az ugyanazon szakmához tartozó könyvek felülvizsgálói a nekik kiosztott könyvekről közös tanácskozás alapján összefoglaló jelentést és javaslatot tesznek a miniszternek, ki azt hivatalosan közzéteszi. Kedvezőtlen javaslat esetén a miniszter intézkedés előtt a szerző ellenészrevételeit is meghallgathatja. A felülvizsgálók külön megállapítandó jutalomdíjban részesülnek.

13. §. A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezése és vezérése alatt álló elemi piskolákban, úgyszintén kereskedő- és iparos tanonc-iskolákban a tanítókkal vagy tanító-testületekkel egyetértőleg az iskolaszékek és gondnokságok (Budapesten a székes főváros tanácsa), valamennyi többi tanintézetben a tanító- és tanári-testületek állapítják meg a jövő tanévben használandó tankönyvek és segédkönyvek jegyzékét, az engedélyezett könyvek sorából azokat választva, melyeket viszonyaik szerint leginkább megfelelőknek tartanak. E jegyzékeket az illető testületek minden év április 1-ig a kir. tanfelügyelőkhöz, illetőleg főigazgatókhoz (felső kereskedelmi iskoláknál és felsőbb leányiskoláknál az illető miniszteri biztosokhoz) juttatják el, a kiknek jóváhagyása előtt a tankönyv változtatására irányuló (iskolaszéki, gondnoksági, tanító- vagy tanár-testületi) határozatok nem foganatosíthatók. A tanfelügyelők és főigazgatók (miniszteri biztosok) ezen ügyben május végéig intézkedni tartoznak.

14. §. A könyvváltoztatás csak akkor engedhető meg, ha a felterjesztő-testület kellően igazolja, hogy a választott könyv jobban megfelel rendeltetésének, mint az eddig használt; ennélfogva minden egyes könyvváltoztatást (annak megjelölésével, hogy a régi tankönyv mennyi ideig volt használatban) külön meg kell okolni abból a szempontból, hogy miben áll az új könyv előnye a régi fölött. Oly könyv, mely több évi tanulmánynak szolgál alapjául, első ízben csak a kezdő évfolyamban változtatható meg s csak a következő években vihető fel folytatólag a magasabb évfolyamokba úgy, hogy a tanulók mindig a megkezdett könyvvel fejezzék be a megfelelő tanulmányt.

Kelt Budapesten, 1896. évi június hó 8-án.

Dr. Wlassics Gyula.